

N:o 36.

Af herr **A. F. Liljeholm**, om anvisande för år 1896 af ett anslag å 3,000 kronor till understöd åt läroanstalter, som utbilda lärarinnor i hushållsgöromål.

Då Kongl. Maj:t i sin till 1892 års lagtima Riksdag afåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behof äskade ett anslag af 5,000 kronor för beredande af undervisning i huslig ekonomi åt eleverna i den vid Högre lärarinneseminariet anordnade fjerde årskursen, framhölls med rätta, att detta läroämnes införande derstädes vore af flera skäl önskvärdt. »Derigenom» — säges det i statsrådsprotokollet (sid. 170) — »skulle åt den uppväxande qvinliga ungdomen gifvas bättre förutsättningar för utöfning af det husmoderliga kallet, än den hos oss vanliga qvinliga uppfostran vore egnad att gifva. Intresset för det nya bildningsmedlet hade på många ställen i landet vaknat, men ett hinder för dess användning vore bristen på kompetenta lärarekrafter. Det vore emellertid för sakens framgång af största vigt, att fullt skickliga lärarinnor finge den om hand.» Hvad Kongl. Maj:t sålunda föreslagit, förordades enhälligt af statsutskottet och bifölls sedan utan diskussion af Riksdagen.

Ändamålet med oförmälda läroämnes införande vid Högre lärarinneseminariet var att utbilda lärarinnor för undervisning i hushållsgöromål vid de högre flickskolorna. Men frågan har under det senaste decenniet blifvit upptagen äfven på folkskolans dagordning. Att den är af stor vigt, bevisas bäst deraf, att icke endast pedagoger, utan äfven statsmän och nationalekonomer numera egna synnerlig uppmärksamhet deråt. I Frankrike och Belgien har regeringen tagit den om hand, i England och Skottland regeringen och kommunerna, i Tyskland och

Schweiz föreningar och enskilda. Öfverallt anses den som en sak af största vikt.

Första försöket i vårt land gjordes i Stockholm 1881, der saken så utvecklats sig, att för närvarande undervisning i hushållsgöromål meddelas i 4 folkskolor. Tio år senare inrättades ett skolkök i Göteborg, hvarest öfver 400 flickor från stadens folkskolor åtnjutit dylik undervisning. Exemplen från Stockholm och Göteborg hafva bland andra orter följts af Malmö, Nyköping och Lysekil. Carnegieska sockerbruket i Göteborg och Domnarfvät i Dalarna hafva inrättat skolkök för sina arbetares döttrar. Häraf framgår, att det nya bildningsmedlet omfattats med intresse såväl på landsbygden som i städerna.

Vid inrättande af dylika undervisningsanstalter har det emellertid varit förenadt med icke ringa svårighet att anskaffa fullt dugliga lärarinnor. Och man kan väl knappast begära, att kommuner och enskilda, hvilka hittills sökt afhjelpa denna brist, i längden skola utan något understöd från statens sida för det allmännas väl vara villiga att bekosta utbildning af större antal lärarekrafter, än de sjelfva behöfva. Innan jag framställer mitt förslag hvad Riksdagen för den goda sakens befrämjande bör göra, må det tillåtas mig att i största korthet andraga några af de skäl som tala för en sådan hemställan.

I ett berömdt arbete af den franske statsmannen och pedagogen Jules Simon heter det bland annat: »Qvinnornas egentliga uppgift är att vårda man och barn, trösta, uppmuntra, sköta hushållningen, utgifva och spara på rätt sätt samt noga afpassa utgifterna efter inkomsterna. Hvar och en som har någon erfarenhet vet, att en klok och omsorgsfull hustru kan hålla hemmet rent och behagligt med ringa omkostnader, under det att en annan med dubbla och till och med tredubbla inkomster låter allt gå under och ej kan bereda man och barn glädje och trefnad».

Man vågar tryggt påstå, att hustrurnas bristfälliga kunskap i hushållsangelägenheter är en af de väsentligaste orsakerna till arbetsklassens dåliga ställning. Häraf kommer det ofta, att förmågan och lusten att arbeta förlamas samt svaghet och sjuklighet inträda. Lägges härtill att bostaden är osnygg och vanvårdad, kläderna smutsiga och trasiga, så försvinner sinnet för ordning och renlighet hos både stora och små; mannen drifves ur det obehagliga hemmet till krogen och barnen ut på gatan. Mången man, som ej haft dåliga anlag från början, blir på så sätt drinkare och mångt barn en dagdrifvande vilde. Man får dock icke föreställa sig, att en qvinna, blott därför att hon födes som qvinna, af naturen är utrustad med de nödiga förutsättningarna för vår-

den af ett hem. Huru många familjer skulle ej känna sig lyckligare, om husmodern redan i barndomen blifvit förberedd för sin verksamhet!

Med stöd af dessa jemte många andra skäl synes mig Riksdagen böra bidraga till utbildning af lärarinnor, som kunna bibringa i skolåldern varande flickor ökad duglighet i hushållsgöromål.

På grund af det anförda får jag härmed föreslå,

att Riksdagen måtte besluta:

dels att för år 1896 anvisa ett anslag af 3,000 kronor att användas till understöd åt läroanstalter, som utbilda lärarinnor i hushållsgöromål med särskildt afseende fäst vid folkskolans flickor;

dels att öfverlemna åt Kongl. Maj:t att fördela detta anslag samt att bestämma de närmare vilkoren för understödets åtnjutande.

Stockholm den 24 januari 1895.

A. F. Liljeholm.

Häri instämma:

J. Persson.

Edv. Svensson.